

II. ÉVFOLYAM
10. SZÁM
1993. NOVEMBER-
DECEMBER
ÁRA: 6 FT

VÍZPART

AZ ALSÓ-TISZA-VIDÉKI VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG LAPJA

Az új év küszöbén

Új évhez közeledve számvetést szoktunk készíteni és felvázolni a jövőt!

A vízügyesek egyre kisebb családja most nehéz helyzetben van. Hogyan értékeljük 1993-at?

Valószínűleg az utolsó év volt, mikor még a hosszú ideje kialakult szervezeti formában tettük a dolgunkat – jól, rosszul! 1993-at is – mint az utóbbi évtizedet általában – az aszály jellemezte. Ezért egyik súlyponti feladatunk a mezőgazdasági vízszolgáltatás volt, melyet sikeresen oldottunk meg, lényegesen több vizet adva a szomjas földeknek a tavasszal elképzelnél.

Folytatódott az önkormányzati tulajdonú víz- és csatornaművek átalakulása, melyet víziközműosztályunk és hatósági osztályunk segített, vigyázva arra, hogy az átalakulás közben ne csökkenjen a szolgáltatás biztonsága. Nem volt könnyű, de – együttműködve az önkormányzatok szakembereivel – sikerült. A költségvetési lehetőségek dinamikus növekedése következtében nem kívánatos módon tovább növekedett a vállalkozások volumene tevékenységünkben, de csak így kerülhettük el a még tragikusabb létszámleépítést.

Átalakult, vállalkozási munkáktól megszabaduló szakaszmérnökségeink megtették első lépéseiket affelé, hogy területeiknek valóban gazdái legyenek.

A szakágazati osztályok tették a dolgukat: a vízkárelhárítási osztály az őszi szemléken reális képet mutatott be a sajnálatosan egyre gyengülő, védbiztonságot nyújtó állami főművekről, bár meg kell mondanunk, hogy elsősorban gát-öregünk és szivattyútelepi gépészeink áldozatos munkájával és szakmaszeretettel magyarázhatóan az árvízvédelmi biztonság jobb, mint ahogy azt az arra fordítható forrásokból gondolnánk. A belvízi csatornák állapota azonban kritikus, féltő, hogy a várhatóan érzékenyebb magángazdaság egy esetleges csapadékosabb időszakban jogos kárigényeket fog támasztani. A megoldás csak az érdekeltségen alapuló csatornakerbantartás lehet – vagyis a társulati rendszer újjászervezése.

Vízgazdálkodási osztályunk – beleértve a vízrajzi szolgálatot is – magas szinten teszi dolgát, sorban kapjuk a megbízásokat országos jelentőségű, alapozó tanulmányok kidolgozására, melyek mind-mind a jövőt szolgálják. (Duna-Tisza közti vízpótlás, holtágak problémája stb.)

Feladatunk rengeteg lenne, a lelkiismeretünk nem hagy nyugodni, hogy az Alföld hidrológiai-vízrajzi körülményei között az átmeneti pénzügyi hiányban tönkremegy egy több száz éves szakma minden szellemi és tárgyi eredménye.

Nem magunkat féltjük, hanem az általunk védett értékeket és emberi életeket.

Milyen lesz a jövőnk? Az átalakítási elképzelések szerint létszámunk a vállalkozási tevékenység kft.-be vitelével felére csökken. Ettől azonban a művek üzemeltetésére és fenntartására fordítható forint nem lesz több! Hogy a kft. emberei és gépei meddig képezik a vízkárelhárítás háttér csapatát, majd a jövő megmutatja. Az átalakulás során törekszünk a szellemi kapacitások megmentésére.

Várjuk az új vízügyi törvényt, de nem reméljük, hogy a politikailag nehéz 1994-es évben megszületik, ha eddig ez nem történt meg. A vízgazdálkodás azonban nem cipőbolt, amit az átalakulás idejére be lehet zárni!

Dolgunkat – saját lelkiismeretünk szerint – tennünk kell és tesszük is, valljuk Petőfivel: „Habár felül a gálya, s alul a víznek árja, azért a víz az úr.”

Kívánunk minden vízügyi dolgozónak jó egészséget, boldog új évet, nyugdíjasainknak hosszú, békés, boldog életet, mindenkinek békességes karácsonyt és 1994-ben társadalmi, gazdasági felemelkedést egész Magyarországnak!

Dr. Kovács Gábor

Megnyílt a Mérnöki Kamara műszaki könyvtára

A több ezer kötetes könyv- és folyóiratgyűjtemény átvételével párhuzamosan meg kellett teremteni a folyamatos üzemeltetés pénzügyi és technikai feltételeit is. A szerencsével párosulva lehetővé vált, hogy a Dél-alföldi Bibliotéka Könyvtárhoz csatlakozva 1993. november 11-én ünnepélyesen megnyíljon a Mérnöki Kamara műszaki könyvtára. Az indításhoz nagyon jó feltételeket teremtett az OMFB-től pályázat útján elnyert egy millió 200 ezer forint, valamint a Mérnöki Kamara pénzügyi támogatása.

A Mérnöki Kamara műszaki könyvtárának létrehozásáról és működtetéséről a Köztársasági Megbízott Hivatala, a Megyei Közigazgatás, a Somogyi-könyvtár, a Dél-alföldi Bibliotéka Könyvtár és Szaktájékoztató Központ, valamint a Mérnöki Kamara a következő szándéknyilatkozatot írta alá:

A Mérnöki Kamara Csongrád Megyei Csoportja kezdeményezte a megszűnő vállalatok műszaki könyvtárainak megmentését, egyúttal egy regionális műszaki adatbázis

A Mérnöki Kamara Csongrád Megyei Csoportjának 1993. március 9-i elnökségi ülésén született az a határozat, amelynek értelmében az átalakuló, vagy megszűnő nagyobb vállalatok (Délép, Csomiép stb.) könyvtárait meg kell menteni a jövő számára. A határozat végrehajtására alakult kamarai team rögzítette megkezdte azokat a tárgyalásokat és operatív munkákat, amelyek alapját képezték a műszaki könyvtár létrehozásának.

lakítását. Így oldható meg korszerűen és gazdaságosan a vállalkozó mérnökök, valamint a közigazgatásban, az oktatásban és más területeken dolgozó mérnökök műszaki információval történő kiszolgálása. A Mérnöki Kamara ajánlására közösen kialakított koncepció szakmai szempontból beleillik a város, a megye és a régió könyvtárrendszerébe, s valamennyi érdekelt fél egyetértésével, kölcsönös érdekével alakult meg. A programot az OMFB pénzügyi támogatásban is részesítette.

A jelenlévők kifejezik azon szándékukat, hogy a vázolt közérdekű téka létrehozásában és működtetésében aktívan közreműködnek a következők szerint:

– A Mérnöki Kamara finanszírozza a könyvtár beindítását

és működtetéséhez hozzájárul. Pályázatok benyújtásával megteremtí a fejlesztéshez szükséges alapokat is.

– Az aláírók a könyvtár létrehozását és működtetését támogatják.

– A Dél-alföldi Bibliotéka Könyvtár a Mérnöki Kamarával kötött szerződés szerint beindítja és működteti a műszaki könyvtárat.

– A Somogyi és a JATE Könyvtár az önálló műszaki könyvtár létrehozásában szakmai támogatást nyújtanak.

A jelenlévők hangsúlyozzák abbéli szándékukat, hogy ezzel a mintaértékű megoldással elősegítik a régió műszaki kultúrájának fejlődését, melynek sikeréhez lehetőségük mértékéig anyagi és szakmai támogatást nyújtanak.

A könyvtár jövőbeni működ-

tetéséhez és fejlesztéséhez egyrészt a „szándéknyilatkozat” aláírói, másrészt a később csatlakozók, valamint a szolgáltatási bevételek adnak garanciát.

A könyvtár szolgáltatásai:

– könyvek, időszervi kiadványok, szabványok, szabadalmak, kéziratok, mikrofilmek, hang- és képkazetták, floppy stb. olvasótermi használata és korlátozott körű és időtartamú kölcsönzése,

– szakfordítás és tolmácsolás,

– fénymásolás, számítógépes adattárakban folytatható keresés,

– könyvtárközi kölcsönzés (hiány esetén).

A kamarai tagoknak a szolgáltatás díjtalan.

Minden érdeklődőt vár a könyvtár személyzete (Szeged, Kálvária sgt. 16., a volt szakszervezeti székház). Nyitva: hétfőtől péntekig 10–16 óra között, vasárnap: 8-tól 12 óráig.

A körültekintően felszerelt, gazdag könyvtárat a jól használhatóság reményében tisztelettel ajánlja a Vízpart olvasóinak is:

Kardos Imre

Munka- program 1994-re

A Magyar Hidrológiai Társaság szegedi területi szervezete a következő programokat tervezi 1994-ben:

Március: Békés megyei ivóvízgyűjtők – arzenmentesítés. (A Békés megyei területi szervezettel közös rendezvény.)

Április: Informatika a Szegedi Vízművek és Fürdőknél.

Május: Szikes tavak – Kiskunsági Nemzeti Park

Szeptember: Új szennyvíztisztító telepek – Hódmezővásárhely, Algyő.

Október: A holtágak vízgazdálkodási szerepe, vízminőségi viszonyai. (A Mezőgazdasági Vízgazdálkodási Szakosztállyal és a SZAB-bal közös rendezvény.)

November: Maros-konferencia (háza és romániai előadókkal. Az Árvízvédelmi és Belvízvédelmi Szakosztállyal közös rendezvény.)

Tervezik a hullámterek felmérésében való részvételt – ha az Árvízvédelmi és Belvízvédelmi Szakosztály azt programjára tűzi.

Fotó: Enyedi Zoltán

75 éve halt meg Malina Gyula (1853–1918)

Malina Gyula 1853. május 24-én született Esztergomban. Tanulmányai elvégzése után, 1876-tól a Tisza-völgy ármentesítésével került kapcsolatba, ez határozta meg egész élete munkásságát.

A múlt század 80-as éveinek közepéig egy rossz koncepció alapján folytak a szabályozási és ármentesítő munkák a Tisza völgyében: a mederrendezések állami, a töltésépítések viszont társulati feladatot képeztek. A Vásárhelyi Pál által megfogalmazott elveket – miszerint a folyószabályozás és az ármente-

A hír a „Délmagyarország” 1918. december 4-i számában jelent meg: „Malina Gyula, a Felsőtorontáli Ármentesítő Társulat nyugalmazott főmérnöke, műszaki tanácsos, életének 65. évében hétfőn spanyolbetegségben meghalt. Az öregurat, aki Szeged közéletében és társadalmi mozgalmában jelentős szerepet vitt, ...szerdán délután 2 órakor a felsővárosi Dugonics temetőben lévő családi sírhelyen helyezik örök nyugalomra.”

sítés elválaszthatatlan és minden ármentesítési kísérlet hibával, ha nem kísérik tervszerűen a folyók mederátvágásai – nem vették figyelembe.

A társulatok a védgátak kiépítését már a 60-as évek végére

befejezték, a Tisza szabályozását szolgáló átvágások azonban csak az 1890-es évekre készültek el (akkor is csak mintegy 90 százalékban).

Malina Gyula már munkájának kezdetén tapasztalta az

állami és társulati munkák összehangolatlanságát, az állami pénzügyi támogatások hiányát. A Nemzeti Újság 1883. május 23-i számában éppen ezt kifogásolva teszi szövé, hogy az ármentesítés többletköltségeihez az államnak is hozzá kell járulnia. Talán neki is köszönhető, hogy az 1884. évi XIV. és az 1885. évi XXIII. törvénycikk a Közmunka és Közlekedési Minisztérium irányítása alá vonja a Tisza szabályozását és ármentesítését.

Malina Gyula már 1886-ban „Az Alföld közlekedési viszonyairól” című cikkében olyan felismeréseket fogalmaz meg, mint a vízi, közúti, vasúti szállítás összehangolása és az alföldi közlekedési utak kiépítése, amit „útfenntartó alap” létrehozásával javasolt megvalósítani.

Az 1888-as tavaszi, rendkívüli árvíz idején a Kettős-Körös árvízvédelmét irányítja, mint kormánybiztos. Az árvíz tapasztalatait összegezve hívja fel a figyelmet a védőfűzesek fontosságára, a partburkolatok építésénél az ágyazat szerepére, a hézagolások gondos kivitelezésére, a téglaburkolatok falazatszerű kiépítésének jelentőségére. Mindezeket a gátak végleges, hullámverés elleni védelmére javasolja. (Világviszonylatban elsőként a csongrádi téglaburkolatnál aszfaltot is alkalmazott.)

Ő javasolta először a nyárgátak építését és ő vetette fel először az öblözeteket elválasztó lokalizációs keresztgátak gondolatát is.

Sokat kísérletezett a különböző partburkolatokkal, különösen a töltéseket kritikusan megközelítő folyószakaszokon tartotta fontosnak a jó partburkolatok építését.

A tiszai bal part Szeged alatti szakaszán 1903. és 1907. között egy 1160 méteres kísérleti burkolatot épített. Ez 16-féle szerkezetű, 41 változatban elkészített szakaszból áll. A téglafalazatok folyamatosan, vagy bordák közé épültek, élére, illetve lapjára állítva, bitumen, beton, cement alapú felületkezeléssel. A beton, illetve vasbeton anyagú burkolatok összefüggő lemezként, vagy lapokból vannak kialakítva, különböző elrendezésben, vasalt, vagy vasalatlan kivitelben. A mű ma is megvan. Kísérleteinek részletes leírását „Az árvíz ellen való védekezés korszerűvé tétele” címen tette közzé. A mérnökegylet ezért a munkájáért a „Hollán” pályadíj kétszáz koronás jutalmával tüntette ki.

A szakma igazi megbecsülését jelentik egy későbbi mé-

Szennyvíztisztítás – világszínvonalon

A címbe gondolat megvalósulásaként jelentős beruházás befejezéséhez közeledik Hódmezővásárhely megyei jogú városa. A régió meghatározó jelentőségű településének már régóta egyik legjelentősebb problémája volt, hogy a régi, bár szakmai szempontok szerint korrektil működő szennyvíztisztító telepét kinötte. A város fejlődik, s ennek gátja volt az, hogy az európai mércéhez képest nem tudott e szűk keresztmetszet miatt a város előrelépni a közműves szennyvízelvezetésben. Ezt felismerve határozott a város közgyűlése 1991 decemberében a problémakör hosszú távú megoldásáról. Tendert írtak ki, s a magas szintű szakmai zsűri javaslatát figyelembe véve döntöttek a szennyvíztisztító mű kapacitásának növeléséről. Az első ütemben ez 15 ezer m³/napos, majd távlatban 20 ezer m³/napos kapacitást jelent, amely a város 2010 utáni igényeit is biztonsággal ki tudja elégíteni.

Az ajánlott technológiák közül az UTB Kft. kétfélecsős eleveniszapos eljárását valósítják meg. Ez komplett iszapkezelési eljárással egészül ki, amely a környezetet nem károsító megoldást eredményez minimális üzemelési költségekkel. A műszaki átadási-átvételi eljárás 1993. november 12-én kezdődött meg, amely alapján az 1993-ra tervezett próbaüzemelés kezdete biztosítottnak látszik. A mű szakmai szempontok szerint jó mércének számít a hasonló jellegű beruházásokhoz, hisz műszaki megvalósítása eléri a világszínvonalat. Ha környezetünkben csak megközelítően ilyen jó művek épülnek, már nagyon elégedettek lennénk. A hódmezővásárhelyi beruházás példamutató ki kell legyen a többi önkormányzat és főleg városaink előtt, hogy még abban az esetben is tovább lehet, s kell lépni a szennyvízelvezetés és tisztítás terén, ha egy viszonylag jó szennyvíztisztító telepünk üzemel, de az már kicsi. Nem is beszélve arról, ha gyakorlatilag nincs is semmi, s tisztítatlanul jut minden vissza a természetbe.

Bármilyen vékony is egy-egy önkormányzat pénztárcája, erre mindenképpen áldoznia kell, hisz ezt nem magunknak, hanem gyermekeinknek építjük.

Ezek után csak gratulálhatunk a város önkormányzatának és az építőknél! Utolsó gondolatként csak annyit, hogy szeretnénk minél több önkormányzatnak gratulálni hasonló sikerekhez.

Kardos Sándor

Változnak a munkavédelmi jogszabályok

Közel hároméves vajúdas után október végén az országgyűlés elfogadta az új munkavédelmi törvényt, amely a Magyar Közlöny 160. számában jelent meg és 1994. január elsejével lép hatályba.

A törvény sok új elemet tartalmaz és nem határozza meg konkrétan a tennivalókat – mint az előző, többszörösen módosított 47/1979. Mt. számú rendelet –, hanem nagyfokú szabadságot tesz lehetővé, de ezzel együtt a munkaadók felelősségét növeli.

A teljesség igénye nélkül a törvény fontosabb rendelkezéseit a következőkben ismertetem:

– A törvényben foglaltakat kell alkalmazni a Magyarországon folyó minden szervezett munkavégzésre.

– Több új fogalommal bővült a munkavédelem, ugyanis az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó szabályokat úgy kell meghatározni, hogy ne csak a közvetlen munkavállalók védelmét biztosítsa, hanem a munkavégzés hatókörében tartózkodókét is (például: a járókelőket).

– Egyes munkák munkabiztonsági szaktevékenységnek minősülnek és ezeket csak középvagy felsőfokú munkavédelmi képesítéssel rendelkező személyek végezhetik el. Ilyenek: a munkabalesetek kivizsgálása, az üzembe helyezést megelőző munkavédelmi felülvizsgálat stb.

– Nem kötelező a munkavédelmi vizsgáztatás, de a munkaadónak rendszeresen meg kell győződnie arról, hogy munkavállalója ismeri-e a munkájával összefüggő munkavédelmi ismereteket – tehát mégiscsak kötelező.

– Előzetes orvosi vizsgálaton minden munkavállalónak részt kell vennie. (Eddig csak a fizikai munkavállalóknak kellett.)

figyelmét erre a rendelkezésre fel szeretném hívni!

– A foglalkozási baleset, mint olyan megszűnik és csak munkabaleset ismer a törvény. (A szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben bekövetkezett balesetről van szó.) Az úti baleset munkavédelmi szempontból megszűnik.

– Új eleme a törvénynek a munkavédelmi bírság, melyet csak igen indokolt esetben, mint kollektív büntetést szabhat ki a területi munkabiztonsági főfelügyelő a gazdálkodó szervezetre és ennek mértéke 50 ezertől 3 millió forintig terjedhet. A munkabiztonsági szabálysértési bírság megmarad, mértéke 1 ezertől 30 ezer forintig terjed.

– A felügyelőség új név alatt működik: Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség.

– A munkavállalók az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel összefüggő jogaik és érdekeik képviselőre munkavédelmi képviselőt jogosultak maguk közül választani, akinek a jogosultsága hasonló, mint a munkavédelmi őre volt, csak kibővül (például: a MvSz – vagyis a Munkavédelmi Szabályzat kiadásához egyetértési joggal rendelkezik).

A törvénynek két végrehajtási utasítása jelenik meg a Munkaügyi Minisztérium, illetve a Népjóléti Minisztérium kiadásában – várhatóan decemberben.

Az egyes veszélyes tevékenységekkel összefüggő munkabiztonsági előírásokat biztonsági szabályzatokban fogják az egyes szakminisztériumok megjeleníteni. Eddig megjelent az Erdészeti Biztonsági Szabályzat, a Hajózási Biztonsági Szabályzata, és a Gépiárművi-

